RUBENSMUSEUM

Een paar jaar geleden waren we er voor het laatst: het prachtige Rubenshuis. Terug in Rubens' Antwerpen zijn we benieuwd hoe het er bij ligt. Er is immers nogal wat gebeurd. Zo hoorden we over een prachtig nieuw Onthaal. Aangekomen op de Wapper worden we al enthousiast. De brede straat heeft een ware metamorfose ondergaan. Groen, nieuwe bestrating en mooie subtiele details maken het tot een echte ruime boulevard. Ter hoogte van het Rubenshuis lijkt er niks veranderd. Alhoewel… Het glazen entreegebouw is verdwenen.

Nieuwsgierig gaan we naar binnen, via de oude toegangspoort en koer. Aan het eind van de as zien we het mooie tuinpaviljoen. De tuin zelf ligt er prachtig bij. Ook hier lijkt er niks veranderd. Het groen, de hagen de monumentale taxus: alles is er nog. In de tuin heerst een 'rustige drukte'. Bezoekers ontdekken de prachtige tuin. Op een bankje nuttigen een paar collega's hun lunch in de zon. Dat zouden wij ook doen als we vlakbij zo'n groene oase zouden wonen of werken. Wat een goede zet om de tuin voor iedereen open te stellen.

In de tuin zien we de mooie begroeide pergola. Daaronder lijkt iets te zitten wat we nog niet kenden: de toegang tot het Onthaal. Langs de trappen en onder de druiven dalen we af. Hier openbaart zich een prachtige nieuwe ruimte: warm van kleur, ruim en verleidelijk. Verderop zien we de informatiebalie. Daar ligt de entree tot het museum, dat kan niet anders. Maar daarvoor is het nog te vroeg. In de grote Foyer worden we namelijk omringd door Rubens. Wanden lichten langzaam op als we dichterbij komen. We zien steeds meer kleur en detail en leren over Rubens' huis, Rubens Antwerpen en de barok die zo kenmerkend is voor deze stad.

Op deze inspirerende plek blijkt maar weer dat Antwerpen vol is van Rubens. Er valt zo veel meer te ontdekken dan alleen het Rubenshuis. Wat zullen we doen? Eerst naar het huis en het Rubenianum? En dan later richting de KMSKA of de Sint Paulus? We hakken de knoop door en besluiten eerst richting het Rubenshuis te gaan.

Aan de balie kopen we onze tickets. Links en rechts doemen onze bestemmingen al op: de monumentale keldergewelven van het Rubenshuis en het vernieuwde Rubenianum. Vanaf hier laten we ons verder verrassen.

Er is nog vast nog veel meer te ontdekken.

De entree tot het complex en historische as

1. Visie op de Rubenssite, ontwerp voor het onthaal en Rubens Experience 4

1.1 Visie 6
Een nieuw museumcomplex voor Antwerpen
Een vierde locatie
Visie op de ontwikkeling en valorisatie van de tuin
Het bezoekersonthaal en Rubens Experience Centre

1.2 Ontwerp 10
Plattegronden
Doorsnedes

1.3 Toelichtingen ontwerp 18
Ingang en routes
Functionaliteit: het Onthaal als centrale hub
Beleving, daglicht en materialisatie
Tuin
Het Rubenshuis en het Rubenianum
Toegankelijkheid, personeel, laden en lossen
Kunstintegratie, signing en bewegwijzering
Erfgoed en waardenstelling
Technieken
Brandveiligheid
Stabiliteit
Stedenbouwkundige randvoorwaarden en Socioculturele context

1.4 Het vervolg 22
Het Rubenshuis
De Hopland, de Wapper en de tuin
Het Rubenianum en de tentoonstellingsruimte

1.5 De zoeklocaties 24
Locatie 1: de Hopland
Locatie 2: de Kolveniersstraat
Locatie 3: de Wapper
Locatie 4: de tuin

2 Plan van aanpak 26
Procesgerichtheid
Procesbereidheid
Realisatieproces en visie op de werfopvolging

3 Teamsamenstelling
Het voorstel van de teamsamenstelling en de samenwerkingsverbanden die het ontwerpteam aangaat voor uitvoering van de globale opdracht is opgenomen in het niet anonieme dossier met vermelding 'offerteformulier'.

4 Kostenraming en kostenbeheersing 28
Gedetailleerde kostenraming
Kostenbeheersing van de projectkosten gedurende het project
Honorarium

5 Duurzaamheid 29
Ecologische duurzaamheid
Economische duurzaamheid
Sociale duurzaamheid

6 Realisatietermijn 30

7 Offerte scenografie 30

Impressie van de tuin

1.1 VISIE

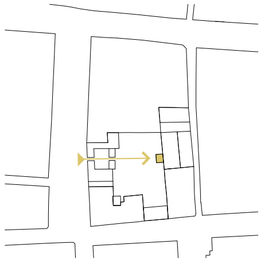

Programma van eisen:
Entree via de historisch belangrijkste as van het complex is een eis in het programma van eisen.

Programma van Eisen

Organisatieschema uit het programma van eisen:
Het organisatiemodel zoals gegeven in het programma van eisen met het nieuwe Onthaal (1) centraal in het complex, daar omheen het Rubenianum en Rubenshuis (2) en de Rubenslocaties in de stad (3).

De drie zoeklocaties:
Geen van de gegeven zoeklocaties geven een optimaal antwoord op de gevraagde uitgangspunten.

De drie zoeklocaties

Organisatieschema bij de drie zoeklocaties:
Bij de drie zoeklocaties bevindt zich het nieuwe onthaal aan de rand van het Rubenshuiscomplex. Een nieuw Onthaal in het hart van het complex is niet mogelijk. De centrale ruimte ontbreekt.

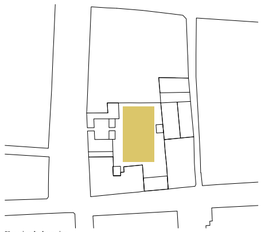

De vierde locatie:
Een ondergronds onthaal onder de prachtige binnentuin.

De vierde locatie

Organisatieschema bij de vierde locatie:
Het Onthaal onder de tuin geeft een-op-een antwoord op de vraagstelling uit het PvE. Deze vierde locatie, centraal in het complex voldoet volledig aan de gestelde ambitie en uitgangspunten.

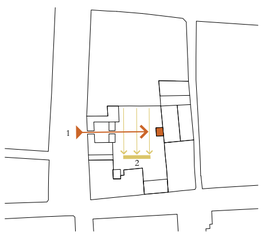

1. In het gekozen model komt de bezoeker binnen via de hoofdas.
2. Als vanzelfsprekend openbaart de entree van het onthaal zich na het betreden van de tuin.

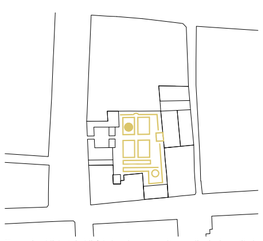

De semi publieke tuin blijft behouden en wordt na realisatie de vestibule van de Rubenssite.

Antwerpen en Peter Paul Rubens zijn innig met elkaar verbonden. **Veel plekken in de stad 'ademen' Rubens** en barok: van de Onze-Lieve-Vrouwekathedraal en de Sint-Pauluskerk tot het Koninklijk Museum voor Schone Kunsten, Museum Plantin-Moretus en natuurlijk Rubens' oude woonhuis en atelier aan de Wapper. Jaarlijks trekt Rubens' Antwerpen duizenden bezoekers uit binnen- en (vooral) buitenland. In dit licht hebben de stad Antwerpen, Rubenshuis en Rubenianum een ambitie: de ontwikkeling van een nieuw Onthaal annex bezoekerscentrum op de zogenaamde Rubenssite, bij het oude woonhuis. Dit bezoekerscentrum moet **dé centrale hub** worden waar al het Rubens-gerelateerde erfgoed spreekwoordelijk samenkomt. Het moet inspireren en bezoekers aanzetten om alle aan Rubens en de barok verwante verhaallijnen van en in Antwerpen te ontdekken.

De stad Antwerpen heeft drie mogelijke locaties aangewezen voor het bezoekersonthaal: de Wapper, Hopland en Kolveniersstraat. We hebben de gegeven locaties nauwkeurig onderzocht. Goed voorwerk, complete informatie en een snelle en vooral ook adequate beantwoording van onze vragen door de opdrachtgever hebben daarbij zeer geholpen. Op grond van ons onderzoek komen we tot de conclusie dat alle locaties **geweldige plekken** zijn met een enorme potentie voor de stad. De vraag is wel of de Rubenssite zelf aantrekkelijker wordt bij een keus voor een van de drie locaties. Naar ons idee is dat niet het geval: we vinden ze allen suboptimaal. Het Onthaal verdient **een betere plek** die meer recht doet aan de **erfgoedwaarde** van de locatie, de integrale (historische) beleving van het complex, het **comfort** van de bezoeker, een **logische routing** en de harde eis aangaande de historische hoofdtoegang op de Wapper en de beleving van de centrale zichtas.

Een vierde locatie

We hebben het programma zwaar laten wegen en zijn verder gaan zoeken. Uiteindelijk vonden we een **vanzelfsprekende plek** voor het Onthaal die de vraag haast een-op-een beantwoordt. Deze vierde locatie voldoet volledig aan de **ambitie** en de **gestelde functionele eisen** en uitgangspunten. Wij opteren daarbij voor een ondergronds hart onder de prachtige binnentuin. Hier, op deze plek, krijgen de ambities alle ruimte en dient zich een prachtige kans aan om alle (toekomstige) functies op een vanzelfsprekende manier tot een geheel met elkaar te verknopen. Maar bovenal biedt een ondergronds Onthaal bezoekers de kans zich (een bezoeker van) Rubens te wanen. Dat doen we door zo dicht mogelijk bij de **originele barokke kwaliteiten** van de Rubenssite te blijven. Zij vormen de inspiratie. Daarbij blijft het historische aanzicht van de tuin onaangetast. Sterker, we maken het onderdeel van de museale beleving en tot de **Vestibule van de Rubenssite**. Daarbij krijgt de tuin een **semiopenbaar karakter**: een groene oase in de stad.
Natuurlijk vindt de ingreep plaats met veel respect voor de historische tuin en de monumentale Taxusboom. Behoud en misschien zelfs wel versterking van deze kwaliteiten staan voorop. Daarbij 'rollen' we de tuin tijdens de verbouwing spreekwoordelijk op. Bovendien nemen we tal van voorzorgsmaatregelen wat betreft een duurzaam **behoud van de boom** en de beplanting. Hiervoor is reeds advies ingewonnen bij experts. Na afloop brengen we de tuin weer in originele staat terug.

Bij een Onthaal onder de tuin komen de bezoekers binnen via de historische hoofdtoegang aan de Wapper. Ze beleven de **centrale as** en kijken uit op het meest originele onderdeel van de tuin: **Rubens' tuinpaviljoen**. Aan hun rechterhand doemt de (aangelichte) entree tot het Onthaal op. Deze is 'opvallend onopvallend' verwerkt onder de begroeide loofgang/pergola. Deze teruggeplaatste **pergola** versterkt bovendien de symmetrische aanblik van de tuin. Het verleidt de bezoekers de gehele tuin te ontdekken en zorgt dat het zicht op het tuinpaviljoen niet beperkt wordt. Bovendien leidt een combinatie met de pergola tot een prachtige haast barokke entree. Daarnaast zorgen we zo ook dat de tuin, conform eis, onbebouwd blijft: de entree gaat op in een bestaand element en stelt zich dienstbaar op richting de bestaande kwaliteiten.

Bezoekers die via de loofgang naar beneden gaan, komen in de prachtige ondergrondse **Rubensfoyer**. De ruimte oogt spectaculair. Kenmerkend is het verlichte glazen dak en het warme kleur- en materiaalgebruik. Zo ontstaat een **hedendaagse barokke sfeer**. Ook de wanden zijn nadrukkelijk deel van de beleving. Sterker, zij zijn de letterlijke drager van het Rubens Experience Centre. Van afstand zien de **interactieve wanden** er als van damast uit. Wanneer bezoekers dichterbij komen, geven ze steeds meer kleur en details prijs. Teksten en beelden lichten op. Zij vertellen het verhaal van Rubens en het Barokke Antwerpen en dienen als kompas voor een verdere ontdekking van Rubens en de stad. Daarnaast bevat de ondergrondse ruimte nog tal van andere functies en voorzieningen: zoals de ticket- en informatiebalie, educatieruimte, sanitair, museumwinkel en koffiecorner.
Vanuit het ondergrondse Onthaal en de Foyer – welke ook zonder ticket semipubliek toegankelijk zijn – kunnen de bezoekers via de ticketshop en overige voorzieningen via de Galerij richting het Rubenshuis. Ondergronds schonen we de kelder van het Rubenshuis op en ontstaat zicht op de (baksteen) gewelven. Dit zorgt voor extra **beleving**. Eenmaal boven pakken de bezoekers de bestaande routing op. Als vanzelfsprekend biedt het ondergrondse Onthaal ook ruimte voor een **toekomstige ontsluiting** van een vernieuwd Rubenianum en nieuwe tentoonstellingsruimtes. Bovendien is reeds rekening gehouden met een **mogelijke tweede verbinding** tussen het Onthaal en het Rubenshuis (de Italiaanse Vleugel) welke kansen biedt voor een alternatieve routing en/of bezoekersafwikkeling. De exacte locatie van deze tweede verbinding kan in overleg worden bepaald.

Het resultaat van onze zoektocht naar de best mogelijke locatie treft u verderop in dit document. Daarbij geven we per zoeklocatie de pro's en contra's weer. Bovendien doen we voor de Wapper, Hopland en de Kolveniersstraat voorstellen hoe deze locaties kansrijk ontwikkeld kunnen worden. Uitgangspunt daarbij is een **kwaliteitsslag** en een waardevolle toevoeging aan de stad én de tuin, met **respect voor historische waarden en structuren**.

Visie op de ontwikkeling en valorisatie van de tuin

We beschouwen de tuin als een **volwaardig en uniek onderdeel van het museu**m, de route en de totale 'Rubens-beleving'. Door een logische routing aan te brengen door de historische hoofdentree, via de portiek en de tuin richting het ondergrondse Onthaal, versterken we het karakter van de bestaande zichtas. Uitgangspunt is de **beleving van de tuin** als geheel: van het groen en de monumentale Taxus tot markante elementen als het tuinpaviljoen en de loofgang.

In ons plan veranderen we de betekenis van de tuin zonder de tuin zelf ook maar enige schade aan te doen. Daarbij krijgt de tuin het karakter van **een groene Vestibule**: en semiopenbare oase in de stad. Alle kwaliteiten blijven overeind en worden waar mogelijk zelfs extra uitgelicht.

De omgeving stelt zich dienstbaar op richting de tuin. Los van de bestaande, waardevolle elementen stellen we daarbij voor iedere mogelijke afleiding tot een minimum te beperken. Zo kan alle aandacht naar de beleving van de tuin gaan. Verderop in dit document doen we hiertoe nadere voorstellen. Deze behelzen bijvoorbeeld het gevelbeeld van een mogelijke nieuwe invulling aan Hopland en de gevel van een vernieuwd Rubenianum.

Hoewel de Taxus een sterke boom is met een hoog herstellingsvermogen, krijgt de monumentale Taxus voor, na en tijdens de bouw alle aandacht. Een **duurzaam behoud** staat namelijk voorop. Daarbij beschermen we de boom zowel boven als ondergronds met een damwand en rijplaten. Hiermee sparen we de wortels en voorkomen we ook dat werkzaamheden altijd buiten de kroonprojectie plaatsvinden. Verder treffen we maatregelen waardoor de grond voldoende vochtig blijft en zijn er mogelijkheden voor extra bevochtiging via een tijdelijke waterleiding. Na afloop van de werkzaamheden zorgen we vervolgens voor extra bemesting.

'Het Onthaal verbindt alle verschillende onderdelen van de site op vanzelfsprekende wijze met elkaar'

Het bezoekersonthaal en Rubens Experience Centre

We kiezen voor een toegang via de historische entree en de portiek aan de Wapper. Vanaf daar dient de centrale zichtas zich meteen aan en ontstaat zich op het monumentale tuinpaviljoen: de visuele begrenzing van de renaissancetuin. Dit perspectief is cruciaal voor de beleving van de Rubenssite: het past bij het perspectief zoals Rubens dat voor ogen had. We omarmen het perspectief volledig en maken we het tot het centrale onderdeel van de 'entreebeleving'. Zo kan iedereen zich (een bezoeker van) Rubens wanen.

We maken de tuin en de portiek onderdeel van de museale beleving. Daarbij dient de tuin als een semiopenbare vestibule: een groene oase in de stad. Het Onthaal situeren we onder de monumentale renaissancetuin, op niveau -1. Het Onthaal is te bereiken via een **verrassende haast theatrale entree** onder de loofgang. De entree maakt 'opvallend onopvallend' deel uit van de tuin(beleving). Het Onthaal zelf kent één bouwlaag en bevat diverse (ondersteunende) functies. **Overzichtelijkheid, vindbaarheid en functionaliteit** zijn gegarandeerd door een heldere, vanzelfsprekende routing. Net als de tuin heeft het Onthaal een semipubliek karakter. Dit deel is ook toegankelijk voor bezoekers zonder ticket.
Bezoekers komen via de Onthaaltrap onder de loofgang direct uit in de **Rubensfoyer**. Deze foyer is een samenvoeging van diverse onderdelen van het programma: de Rubens Experience, de koffiecorner en het meetingpoint. Ook loopt de route naar de ticketbalie, Galerij en Rubenshuis door deze ruimte. In deze foyer, in het hart van het Onthaal, komt al het cultureel erfgoed van Rubens spreekwoordelijke samen. Kern van het Experience Centre zijn de interactieve wanden die het verhaal van Rubens en de Barok letterlijk vertellen.
Ingeleid door de prachtige portiek en de monumentale renaissancetuin vormt het Onthaal **de sleutel tot de Rubenssite**. Het Onthaal verbindt alle verschillende onderdelen van de site op vanzelfsprekende wijze met elkaar. Het smeedt ze aaneen en brengt alle onderdelen onder een spreekwoordelijk dak tot een vernieuwd **Rubensmuseum**.

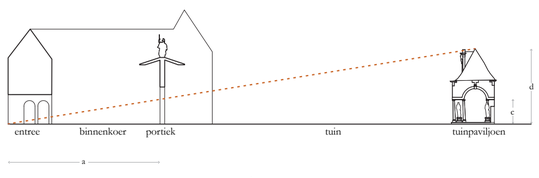

Centrale as: het perspectief ontworpen door Rubens is het centrale onderdeel van de 'entreebeleving'. Rubens ontwerp het perspectief aan de hand van de verhouding a : b = c : d = 1 : 3

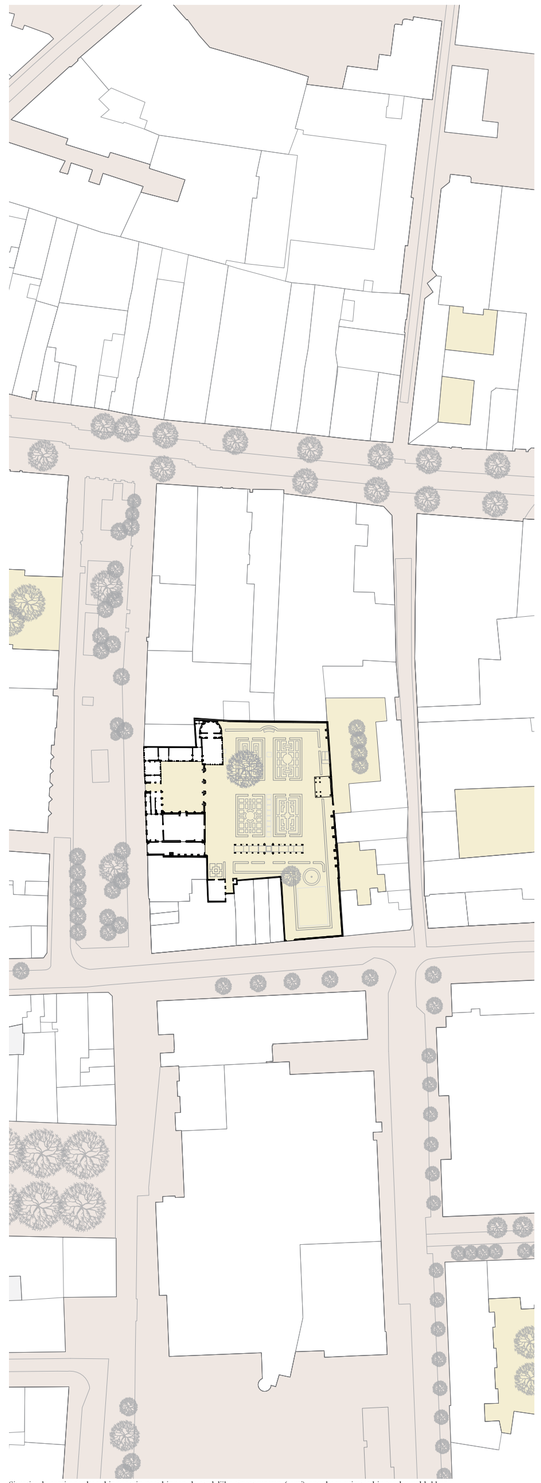

Situatie: de semi openbare binnentuin past binnen de stedelijke structuur van (semi) openbare ruimtes binnen bouwblokken.

Impressie van de entree naar het Onthaal

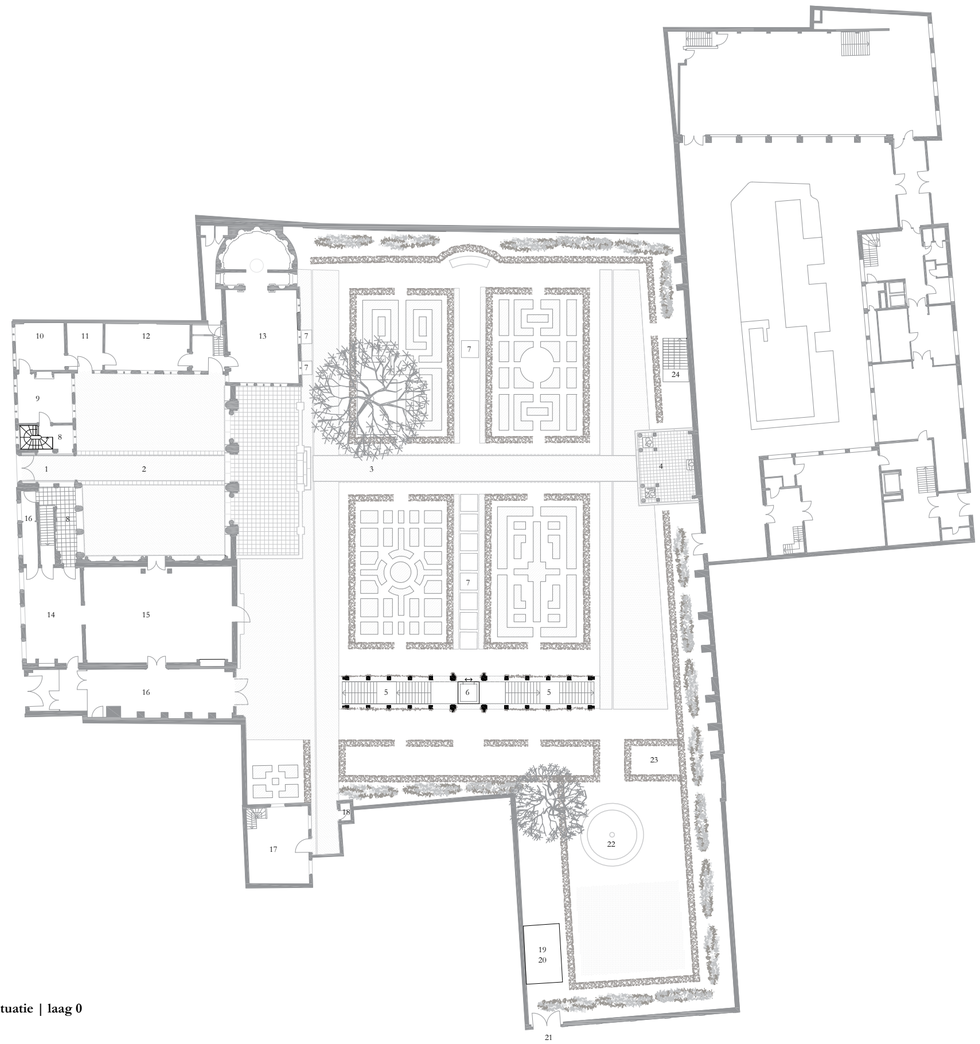

Toekomstige situatie | laag 0

1	Entree Rubenssite	7	Daklichten beloopbaar glas	13	Kunstkamer	19	Afvalberging
2	Centrale as	8	Overdekte buitenruimte met nieuwe trap	14	Antiechambre werkhuis	20	Fietsenstalling
3	Taxusboom	9	Ontvangstkamer	15	Atelier werkhuis	21	Personeelstoegang
4	Tuinpaviljoen	10	Keuken	16	Hal	22	Fontein
5	Entree Onthaal	11	Dienstvertrek	17	Bergplaats	23	Rooster
6	Lift	12	Eetkamer	18	Sanitair	24	(tijdelijke) vluchttrap

0 5 10

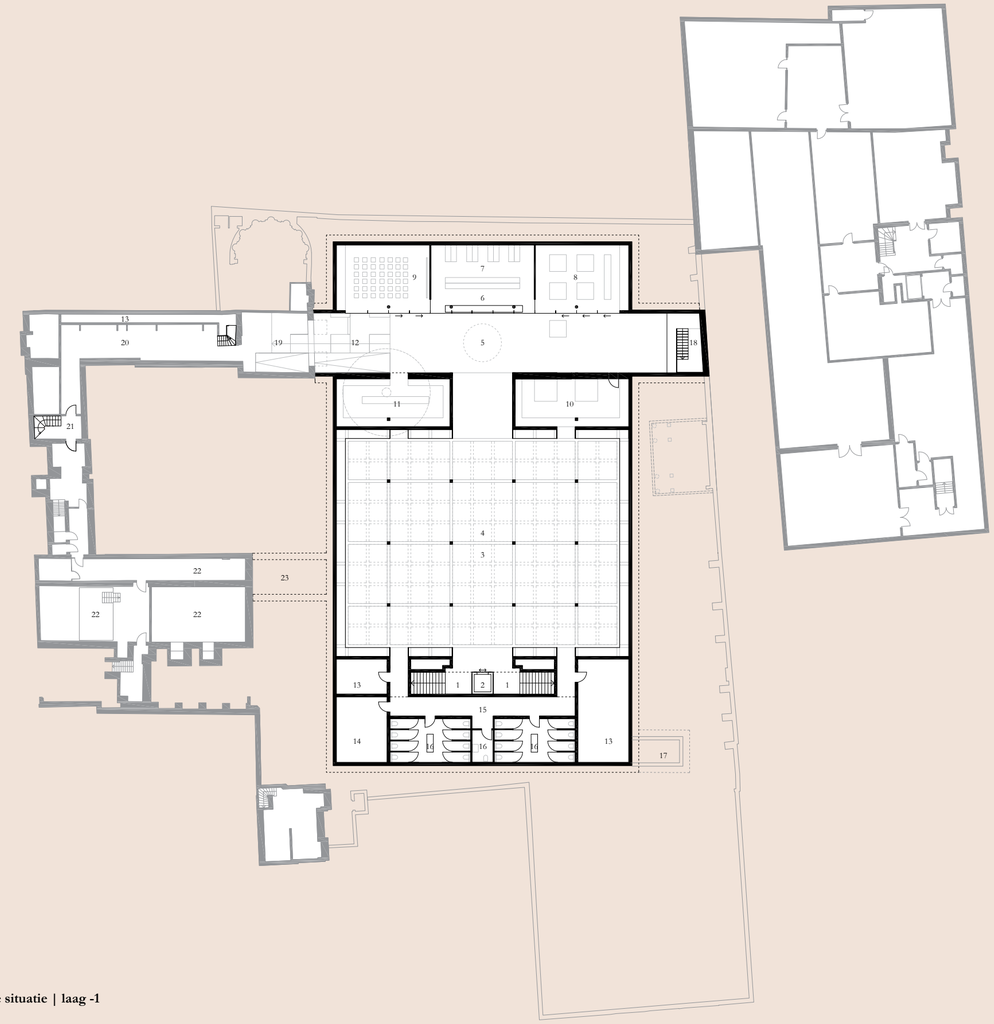

Toekomstige situatie | laag -1

1	Entree Onthaal	7	Vestiaire	13	Techniek	18	(tijdelijke) Vluchttrap
2	Lift	8	Museumwinkel	14	Opslag & afval	19	Verbinding Rubenshuis
3	Rubensfoyer	9	Educatieve ruimte	15	Omloop	20	Introductie Rubenshuis
4	Rubens Experience Centre	10	Koffiecorner	16	Sanitair	21	Nieuwe trap
5	Galerij	11	Lockers	17	Koelcel t.h.v. lucht en condenser	22	Techniekzone
6	Info & tickets	12	Trap en helling			23	Toekomstige verbinding

0 5 10

Impressie van de Rubensfoyer

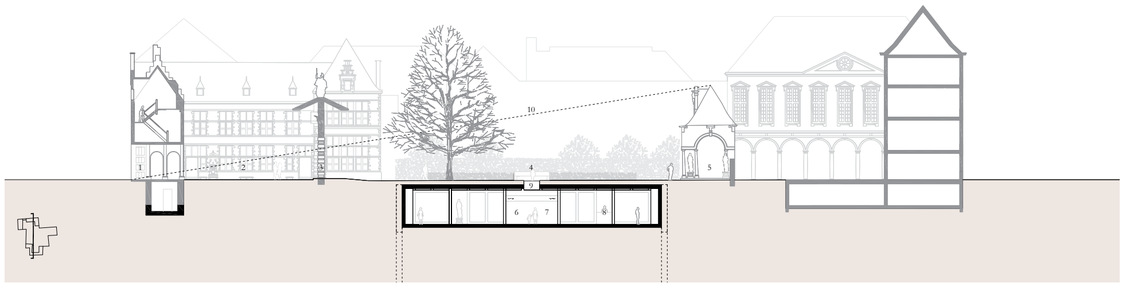

Toekomstige doorsnede historische as en Rubensfoyer

1 Hoofdentree over historische as
2 Binnenplaats / koer
3 Portiek
4 Tuin
5 Tuinpaviljoen
6 Rubensfoyer
7 Rubens Experience Centre
8 Koffiecorner
9 Daklichten beloopbaar glas
10 Architectonische verhoudingslijn rubens

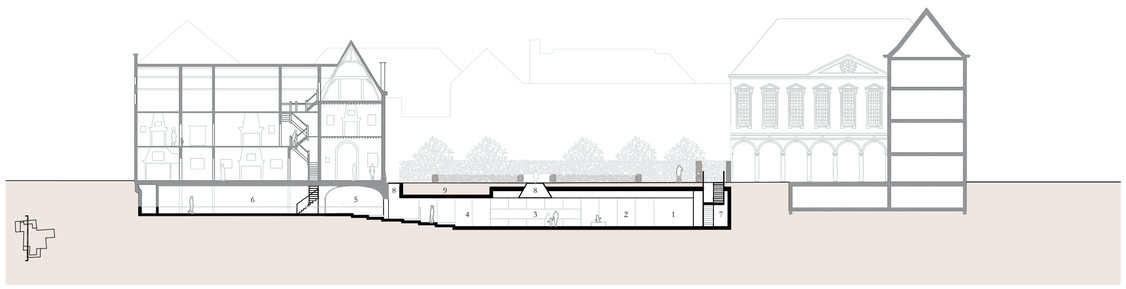

Toekomstige doorsnede Vlaamse vleugel en Galerij

1 Galerij
2 Museumwinkel
3 Info & tickets
4 Educatieve ruimte
5 Verbinding Rubenshuis
6 Introductie Rubenshuis
7 (tijdelijke) vluchttrap
8 Daklichten beloopbaar glas
9 Grond bestaande Taxus boon

Toekomstige doorsnede entree - Rubensfoyer - Galerij

1 Entree
2 Rubensfoyer
3 Rubens Experience Centre
4 Galerij
5 Info & tickets
6 Vestiaire
7 Omloop
8 Sanitair
9 Daklichten beloopbaar glas
10 Pergola

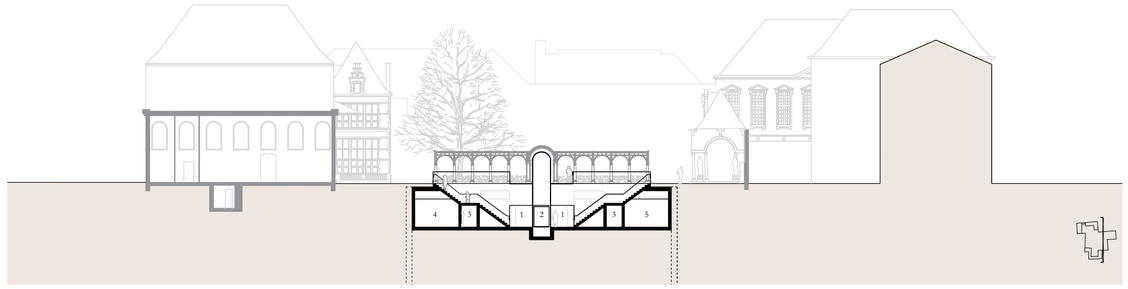

Toekomstige doorsnede pergola en entree

1 Entree
2 Lift
3 Omloop
4 Opslag & afval
5 Techniekzone

Impressie van de Galerij

1.3 ONTWERPTOELICHTING

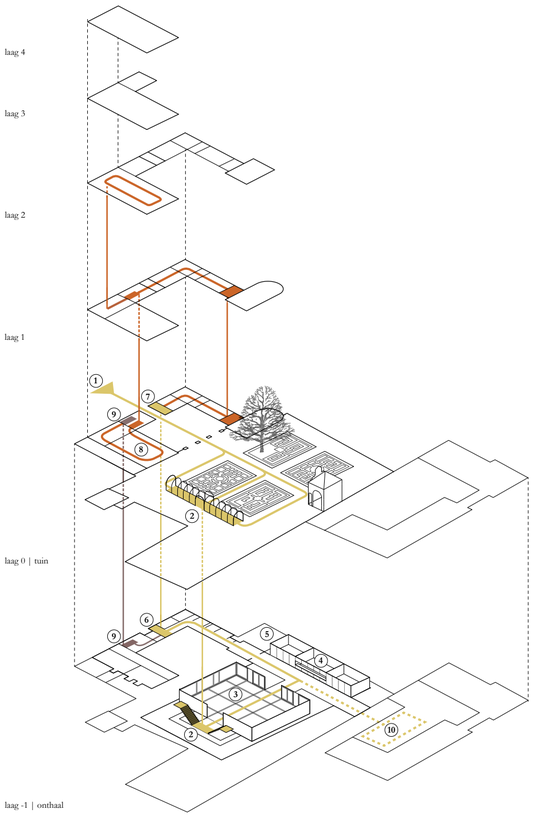

laag -1 | onthaal

De nummers corresponderen met de tekst
Routing entree - onthaal - Rubenshuis
Routing - Rubenshuis (bestaand)
Routing terug naar onthaal

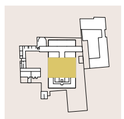
de Rubensfoyer

Lockers

Voorbereidingsruimte t.b.v. koffiecorner in Foyer

Ondersteunende functies: sanitair, opslag en techniek

De Galerij

Info & tickets en vestiaire

Museumwinkel

Educatieve ruimte

Impressie: de bakstenen onderwereld van het Rubenshuis is al zichtbaar vanuit de Galerij.

Ingang en routes

- De hoofdentree van het complex (1) blijft conform het Programma van Eisen gelegen aan de Wapper. Vanuit de **historische entree** lopen de bezoekers op vanzelfsprekende wijze over het koer richting tuinpaviljoen. Eenmaal in de tuin wordt een tweede as zichtbaar. Aan deze as bevindt zich de toegang tot het Onthaal, die wordt gemarkeerd door de teruggeplaatste (begroeide) pergola(2). Of beter: de entree tot het Onthaal gaat letterlijk op in deze loofgang.
- **Twee ruime trappen en een lift** leiden de bezoekers vanaf de pergola vervolgens naar de Rubensfoyer (3). Bij grote druktes kunnen de twee trappen worden gesplitst in een in- en uitgang. De lift wordt verhuld door de pergola, waardoor de historische beleving van de tuin intact blijft en bovendien alle bezoekers dezelfde route naar het Onthaal volgen.
- De routing van de ondergrondse uitbreiding verloopt via **twee heldere hoofdassen**. Looproutes zijn kort en logisch. Beneden in het Onthaal dient zich meteen een nieuwe as aan. Aan het eind van deze as zien de bezoekers de balie voor info & tickets(4)al liggen. Op weg naar de info & ticketbalie komt men door de Foyer met als onderdelen het Rubens Experience Centre, de koffiecorner en het meeting point. Deze ruimte is **publiek toegankelijk** en hier kunnen de bezoekers letterlijk opgaan in de wereld(en) van Rubens. Vanuit de balie openbaart zich een nieuwe as. Links is de bakstenen wereld van het Rubenshuis al zichtbaar (5) . Rechts bevindt zich de (toekomstige) toegang tot het Rubenianum en de toekomstige tentoonstellingsruimtes (vervolgfase) (10) .

- Bezoekers op weg naar het Rubenshuis betreden eerst de oude kelder onder de Vlaamse Vleugel middels een brede **hellingbaan of luie trap** (6) . Deze loopt naar de huidige overdekte loketruimte en de 'voorplaats', gelegen tussen de hoofdentree en de voormalige keuken(7). Eenmaal boven herkent de bezoeker direct de poort waardoor hij/zij het complex is binnengekomen. In overleg is het eventueel mogelijk hier een glazen afscheiding te maken die kruisende loopstromen met de hoofdtoegang voorkomt. Via deze weg komt de bezoeker uit bij het **huidige startpunt** van de museumroute. Vanaf hier respecteren we de bestaande routing door het Rubenshuis.
- Het parcours eindigt bij de **apotheose** op de museale route: het atelier van Rubens (8). Via de bestaande trap in de Italiaanse vleugel (9) keert de bezoeker daarna terug in de kelder en vervolgens in de nieuwe ondergrondse uitbreiding. Zo ontstaat een **gesloten circuit**.
- Het Onthaal biedt kansen voor een tweede verbinding met de kelder van het Rubenshuis in de vervolgfase. Hierdoor worden meerdere routes door het complex mogelijk en is het zelfs mogelijk de Italiaanse en Vlaamse vleugel apart te bereiken vanuit het Onthaal. De exacte locatie van deze mogelijke tweede verbinding kan in overleg worden bepaald. Zie ook hoofdstuk "1.4 vervolgfase".

Functionaliteit: het Onthaal als centrale hub

- Het Onthaal en het Rubens Experience Centre vormen letterlijk en figuurlijk de **kern** van de Rubenssite. Als een perfecte gesitueerde hub verbindt het de verschillende onderdelen van de Rubenssite wijze met elkaar, nu en in de vervolgfases. Tuin, Rubenshuis en in de toekomst Rubenianum en tentoonstellingsruimtes (10) worden op een logische en vooral comfortabele wijze met elkaar verbonden. De ondergrondse uitbreiding voldoet daarmee vrijwel een-op-een aan het organisatieprincipe als gegeven in de projectdefinitie. Door het Onthaal een plek te geven onder te tuin wordt deze 'groene oase' bovendien op vanzelfsprekende wijze opgenomen in de museale route. Ander voordeel is het ontstaan van een **logische sequentie** over de centrale zichtas vanaf de historische entree aan de Wapper tot het originele tuinpaviljoen.

- De ondergrondse uitbreiding is opgedeeld in **heldere zones**: de Foyer, de Galerij en een utilitaire zone met diverse ondersteunende functies en faciliteiten.
- In de Foyer worden verschillende programmaonderdelen met elkaar gecombineerd: het Rubens Experience Centre, de koffiecorner en het meetingpoint. Daarnaast fungeert het als onderdeel van de routing van de museumbezoeker als **ontvangstruimte voor het Museum**. Dit meervoudige gebruik maakt de foyer tot een multifunctionele en dynamische ruimte. Het Rubens Experience Centre bevindt zich aan de verlichtte randen van de foyer, waardoor er geen kruisende loopstromen ontstaan met de doorgaande route van de museumbezoeker. Midden in de ruimte bevindt zich het meetingpoint en de koffiecorner, met een uitgifte vanuit de voorbereidingsruimte.
- In onze benadering heeft de Rubensfoyer, net als de tuin, een semipubliek karakter en presenteert het Rubens Experience Centre als onderdeel van de Foyer zich als een **publiek toegankelijk visitekaartje** van het Rubenshuis en Rubens' Antwerpen. Bezoekers kunnen daarna ook besluiten (eerst) naar een andere 'Rubenslocatie' in de stad Antwerpen te gaan, al dan niet geïnspireerd of verleid door het Rubens Experience Centre.

- Aan de Galerij bevinden zich de informatie & ticketbalie, lockers, educatieruimte en museumwinkel. Via de Galerij is het bovendien mogelijk de kelder van het Rubenshuis en in de toekomst Rubenianum en nieuwe tentoonstellingsruimtes te betreden. De Galerij is daarmee het **zenuwcentrum** van het vernieuwde museumcomplex. Bezoekers die vanuit het Rubens Experience Centre gelijk door willen om het Rubenshuis te bezoeken, kopen een ticket aan de informatie en ticketbalie. In het verlengde van dezelfde balie kan een audiotour worden afgehaald en bevindt zich het loket voor de vestiaire. Waardevolle spullen en tassen kunnen worden opgeborgen in de lockers, die een eigen plek hebben gekregen. De vrije ruimte aan de Galerij kan eventueel worden toegeëigend door de museumwinkel. Bovendien kan de glazen pui tussen museumwinkel en Galerij worden opengezet, zij nog ruimer lijken. Hetzelfde geldt voor de educatieruimte, zodat in een meer besloten of openbare sfeer lezingen kunnen worden gegeven. Rondom de trappen en lift van de entree bevinden zich ondersteunende functies die zijn te bereiken middels een eigen omloop. Het gaat om sanitaire ruimtes, techniek en opslag en afval.

Beleving, daglicht en materialisatie

- De eerste ontmoeting met het museum vindt plaats via de historische hoofdas: de sequentie van Wapper, hoofdentree, binnenkoer, portiek, tuin en tuinpaviljoen. Hier wordt de bezoeker meteen 'ondergedompeld' in Rubens' sfeer. De portiek en het tuinpaviljoen zijn de enige echte architectonische restanten uit Rubens' tijd. Zij vervullen daarom een hoofdrol bij de entree tot de Rubenssite. Daarbij kunnen de bezoekers volop genieten van de portiek en kijken zij reeds bij binnenkomst uit op het paviljoen.
- Eén van de vele voordelen van de ondergrondse oplossing is dat alle functies op **één bouwlaag** en aansluitend gerealiseerd kunnen worden. Het Onthaal heeft daardoor een **open en overzichtelijk** karakter. Ruimtes staan in verbinding met elkaar of kunnen met elkaar in verbinding worden gesteld.

- De ondergrondse nieuwbouw is ruim van maat en schaal. De **ranke kolommen** en daklichten zorgen voor een overzichtelijk en ruim aanvoelend geheel vol allure. De Foyer is zo in zekere zin de ondergrondse pendant van de renaissancetuin. Waar de tuin zich aandient als een verrassende groene oase in de stad, presenteert de Rubensfoyer zich als een al even v**errassende ontvangsthal**: licht, ruim en verleidelijk van aard. Daarbij zorgt de 'pergolatrap' voor een **theatrale entree**.
- De Rubensfoyer krijgt een eigentijdse uitstraling vol **subtiele verwijzingen naar de barok**. Het bruine teakhouten cassetteplafond annex daglichtplafond, de ranke kolommen, de strategisch geplaatste **daklichten**, de warme kleuren en de perspectivische effecten waarmee de ruimte groter oogt dan deze daadwerkelijk is, zijn hierbij belangrijke elementen. Niet voor niets wordt veel hout toegepast in de Foyer. Hiermee leggen we een relatie met het vroeg zeventiende-eeuwse karakter van het Rubenshuis en de houten plafonds aldaar.
- Vergelijkbare tinten als in het plafond keren ook terug op de wanden en de kolommen. Zij geven de ruimte sfeer en identiteit. De glanzende teakhouten vloer, gelegd in een basket 5/1 patroon, sluit in kleur ook aan op wanden, kolommen en plafond. Het vloerpatroon wijkt af bij de kolommen. Hierdoor voegt de vloer zich binnen de belijningen van het wand- en plafondraster. Het daglichtplafond presenteert zich als een modern cassetteplafond met lange houten banen en opaal glazen 'vensters'. Het daglichtplafond met daarin daklichten opgenomen zorgt voor een **aangenaam verlichte ruimte**.

- Bij binnenkomst ogen de afbeeldingen van de Rubensexperience aan de randen van de Foyer nagenoeg wit. Wanneer bezoekers een lijst benaderen, worden de afbeeldingen steeds beter zichtbaar: kleur en details komen tevoorschijn. Zo ontstaat steeds een **subtiel wisselende sfeer** in de Foyer, bedoeld om te verrassen en te verleiden. Iedere wand van het Experience Centre heeft een eigen onderwerp: het Rubenshuis, Rubens' Antwerpen, Rubens' Wereld en Rubens' Barok.
- Het daglichtplafond in de Rubens Experience Centre zorgt voor een prettige sfeer. Indien nodig of gewenst kan het licht gedimd worden.

- De Galerij en entreezone onder de pergola hebben ten opzicht van de karakteristieke Foyer een neutraler voorkomen, waar betonnen witgrijze elementen en gefilterd daglicht de sfeer bepalen. Deze **ingetogen, maar bijzondere ruimtes** zijn daarmee intermediairs tussen de uitgesproken karakters van de tuin, Foyer, Rubenshuis en eventueel toekomstige uitbreidingen.
- Tussen de Galerij en educatieruimte, info & ticketbalie en museumwinkel bevindt zich een glazen wand die deze functies ruimtelijk verbindt. Deze glazen wand begeleid de bezoeker naar de bakstenen onderwereld van het Rubenshuis, waarvan de kenmerkende gewelven vanaf de ticketbalie al goed zichtbaar zijn.
- Op de kop van de Galerij, bepaalt de **bakstenen kelder van het Rubenshuis** het beeld. De trap en helling die onderdeel zijn van de straat lopen door in de kelder van het Rubenshuis.

- De kelder onder de Vlaamse Vleugel wordt volledig opgeschoond en verdiept. Zo ontstaat een **bijzondere en representatieve ruimte**. Door de kenmerkende baksteenarchitectuur hebben bezoekers direct door waar ze zijn. De vloer van geslepen gepigmenteerd beton, geeft de ruimte een representatief voorkomen en maakt dat Galerij en kelder ruimtelijk in elkaar overlopen.
- Via de opgeschoonde kelder komen de bezoekers tot een nieuwe trap welke leidt naar het begin van de museale route door het Rubenshuis.

- Via daklichten, zorgvuldig ingepast in de tuin, komt daglicht in de ondergrondse uitbreiding. Het invallende daglicht markeert de assen van de ondergrondse uitbreiding en is daarmee een subtiele variatie binnen het daglichtplafond in de Foyer. Kenmerkend is het grote daklicht bij de informatie en ticketbalie. Ook bij trappen onder de pergola valt licht naar beneden. Hetzelfde gebeurt op de plek van de toekomstige verbinding naar het Rubenianum waar zich een tijdelijk vluchttrap bevindt (fase I). Door deze daklichten zijn wisselende weersomstandigheden in het ondergrondse Onthaal te ervaren. Bovendien dragen ze bij aan de **oriëntatie binnen het complex**.
- Twee daklichten bij de overgang van de ondergrondse uitbreiding naar de kelder van het Rubenshuis markeren deze bijzondere plek met meer dan daglicht alleen. Hierdoor is het mogelijk vanuit de ondergrondse uitbreiding de bakstenen buitengevel van het Rubenshuis te zien. Behalve een theatraal effect zorgt dit ook dat bezoekers meteen doorhebben dat het oude Rubenshuis wordt betreden.

- Alle overgangszones, bijvoorbeeld tussen het Rubensfoyer en Galerij en tussen de entreetrap en Rubensfoyer, kenmerken zich door een **bruinbronzen metalen bekleding** als subtiele hint naar het kenmerkende leren behang in het Rubenshuis. Deze keert terug op de wanden, het plafond en de vloer. Op de strek van de plafondbalk wordt bewegwijzering gegraveerd. De duidingen lichten op en wijzen bezoekers bijvoorbeeld de weg naar het Rubenshuis en het Rubenianum.

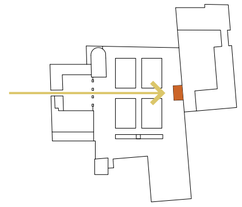
Entree tot het complex via de historische as.

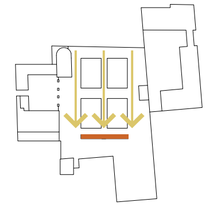
De entree tot het nieuwe onthaal openbaart zich bij betreden van de tuin, gelegen op de sub-as als vanzelfsprekend vervolg op de route.

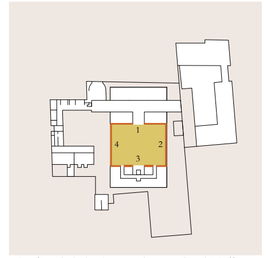

Rubensfoyer: Onthaal, Rubens Experience, meetingpoint, koffiecorner en verkeerszone naar de Galerij zijn gecombineerd.
1. Rubenshuis
2. Rubens Antwerpen
3. Rubens Wereld
4. Rubens Barok

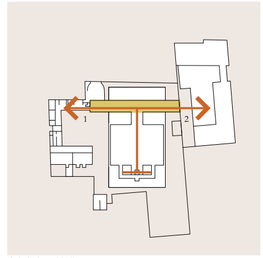

Galerij als verbinding.
1. Rubenshuis
2. Fase II

Bij binnenkomst ogen de afbeeldingen van de Rubensexperience aan de randen van de Foyer nagenoeg wit. Wanneer bezoekers een lijst benaderen, worden de afbeeldingen steeds beter zichtbaar: kleur en details komen tevoorschijn.

Opaal glas. Lichtgrijs beton vloer en wanden. Teakhout vloer, plafond en wand. Bronzen bekleding.

Impressie: de koffiecorner in de Rubensfoyer met aan de randen het Rubens Experience Centre.

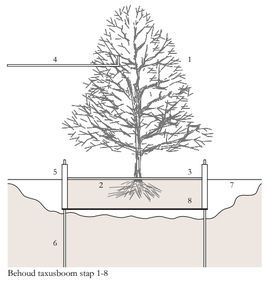

Behoud taxusboom stap 1-8

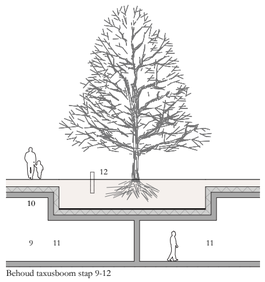

Behoud taxusboom stap 9-12

Taxus in de Rubenstuin

Stappenplan voor behoud van de taxusboom

1. Bestaande taxusboom.
2. Kroonprojectie van de bestaande taxusboom bestaat uit oppervlakkige wortels.
3. Mulchlaag van 100mm dikke houtcompost houdt de grond vochtig en dient als mestvoorraad.
4. Regelmatige bewatering (ook van de kroon) door middel van waterfeiding met ketser in de kroon van de boom.
5. Damwand aangebracht rondom de kroonprojectie van de boom.
6. Vier tijdelijke inwendig geheide stalen buispalen, bevestigd aan damwand.
7. Ontgraving van grond rondom de damwanden.
8. Rioleten aangebracht onder de boomkluit om de boomkluit bijeen te houden.
9. Verdere ontgraving van de bouwput.
10. Realisatie van betonnen constructie op isolatie inclusief betonnen boombak.
11. Na voltooiing van de bouwwerkzaamheden: verwijdering van de tijdelijke buispalen en damwand.
12. Groeikokers met een mengel van uitgerijpte houtcompost, biovin, mycorrhiza en eventueel culterra korrels.

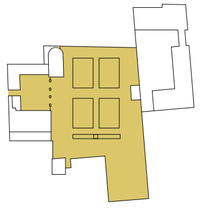
De tuin wordt semi-publiek en daarmee meer onderdeel van de stedelijke ruimte: een groene oase in de stad.

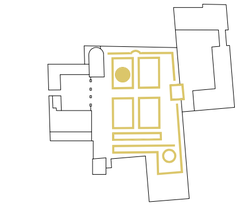
De semi publieke tuin blijft behouden en wordt na realisatie de vestibule van de Rubenssite.

‘Het versterken van de beleveniswaarde van de tuin en het paviljoen is het uitgangspunt’

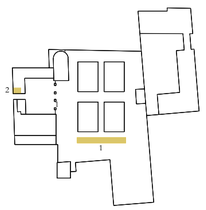

Twee ruime trappen en een lift onder de pergola (1)
Een nieuwe trap aan begin van de museale route (2)

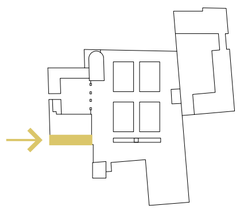
Logistieke entrees: de bestaande logistieke entree aan de Wapper blijft in fase I ongewijzigd.

Tuin

- De ondergrondse uitbreiding respecteert de tuin volledig. Uitgangspunt is het versterken van de beleveniswaarde van de tuin, het vergroten van de ervaring van het paviljoen en het beter uitsorteren van de bestaande (groene en monumentale) kwaliteiten. Daarbij maken we de tuin semipubliek toegankelijk voor bezoekers en bewoners. Het terugbrengen van de pergola in de tuin, maakt dat het symmetrische evenwicht in de tuin wordt hersteld.
- Natuurlijk blijft de taxusboom behouden. Onderzoek toont aan dat dit, ondanks de bouwwerkzaamheden, goed mogelijk is. Hoewel de taxus een sterke boom is die wel tegen een stootje kan, mijden wij ieder risico. Daarbij treffen we diverse maateregelen voor een **duurzaam behoud van de boom**. Het onderzoek van specialisten dat we reeds hebben laten uitvoeren naar de maatregelen die we hiervoor dienen te treffen zijn hiernaast schematisch samengevat.

Het Rubenshuis en het Rubenianum

- In het Rubenshuis blijft de **bestaande museale route** gehandhaafd en er hoeft dus niets veranderd te worden aan de bestaande tentoonstellingsruimtes in het Rubenshuis.
- Een deel van de kelder wordt geschikt gemaakt voor publieke en representatieve functies. De bestaande keldertrap naar de Vlaamse vleugel wordt verlengd. Daarnaast wordt een **nieuwe trap** toegevoegd. De kelder is open en overzichtelijk en biedt ruimte voor een introductie op het Rubenshuis alvorens de tentoonstellingsruimtes van het Rubenshuis worden betreden.
- Wanneer nodig kan alle techniek die nu in de kelder van de Vlaamse vleugel zit een plek krijgen in de nieuwe techniekruimtes. In de bestaande kelder wordt een zone gereserveerd voor leidingtracés.
- De kelders ogen nu als spelonken. Daarmee gaat **potentiële kwaliteit** verloren. Door de kelders op te schonen en te verdiepen ontstaat een prachtige bezoekersruimte waar bezoekers ‘voorbereid’ worden op het bezoek aan Rubens’ woning en atelier.
- Het Rubenianum blijft op zijn huidige locatie aan de Kolveniersstraat gevestigd. In fase II kan het complex samen met nieuwe tentoonstellingsruimtes direct aangesloten worden op het Onthaal.
- Zie voor een uitgebreide toelichting op de aanpassingen aan het Rubenshuis en Rubenianum in de vervolgfase, hoofdstuk 1.4: ‘Het Vervolg’.

Toegankelijkheid, personeel, laden en lossen

- Het Onthaal is toegankelijk via twee ruime trappen onder de pergola. Daarnaast zorgen we voor een **rolstoeltoegankelijke lift**. Lift en trappen bevinden zich op dezelfde plek. Daarbij bevinden alle nieuwe voorzieningen zich op één laag. Dit betekent dat alle nieuwe ruimtes volledig rolstoeltoegankelijk zullen zijn via een gelijke route voor iedereen.
- De terugplaatsing van de tuin is een kans om op detailniveau te bekijken, hoe de toegankelijkheid van de tuin met behoud van het historische beeld, kan worden verbeterd.
- De integrale toegankelijkheid van het Rubenshuis blijft onveranderd. In de vervolgfase kan een rolstoeltoegankelijke lift worden ingepast in de kelder (zie hoofdstuk 1.4: ‘Het Vervolg’).
- De personeelsentree en logistieke toegang blijven in fase I ongewijzigd.

Kunstintegratie, signing en bewegwijzering

- Kunstinpassing maakt, net als grafisch ontwerp, signing en bewegwijzering, integraal onderdeel uit van het ontwerp. Een weloverwogen en succesvolle integratie van kunst kan in onze ogen een welkome bijdrage leveren aan de kwaliteit en identiteit van het Onthaal. Bovendien kan kunst helpen om Rubens, de Barok en Rubens’ Antwerpen onder de aandacht te brengen van een groot en breed publiek. Zo willen we de betrokkenheid van alle partijen vergroten en een bijdrage leveren aan maatschappelijke interactie, draagvlak en gemeenschap. We stellen daarom voor de onderstaande 5 stadia te doorlopen om te komen tot een succesvolle kunstintegratie: **1. Opdrachtdefinitie**: de doelen en verwachtingen van het project worden vastgelegd. **2. Schetsontwerp**: een of meer kunstenaars worden uitgenodigd om op basis van de definitie een ideeënschets te presenteren. **3. Selectie**: in samenspraak met opdrachtgever, gebruikers, architect en andere stakeholders wordt of worden een of meerdere kunstenaars geselecteerd voor het vervolg. **4. Definitief ontwerp**: de ideeënschets wordt uitgewerkt en krijgt een definitieve vorm inclusief een technische en budgettaire onderbouwing. **5. Uitvoeringsfase**: het kunstproject wordt gerealiseerd.
- Draagvlak, **communicatie** en educatie achten wij vanaf het begin en gedurende alle fasen van het proces van groot belang. Daarnaast vragen we aandacht voor oplevering, beheer en eigendom en natuurlijk een evaluatie van het proces.
- De keuze van de kunstenaar bepalen we graag samen, in overleg met de stad Antwerpen, het Rubenshuis en het Rubenianum. Ten behoeve van de eerste selectie stellen wij voor om twee of drie kunstenaars te selecteren. Wij denken hierbij aan Belgische ‘**alleskunners**’ als hedendaagse vakgenoten van Rubens . Voorbeelden zijn Guillaume Bijl, Narcisse Tordoir en Pierre Huyghe.

Erfgoed en waardenstelling

- Het bouwhistorisch onderzoek en de daarin benoemde erfgoedwaarden vormen hét uitgangpunt van onze visie. Alle ingrepen staan in dienst van de **bestaande historische waarden**, versterken bestaande kwaliteiten en bouwen voort op bestaande (barokke) karakteristieken. Alle componenten met bouwhistorische waarde blijven in ons voorstel dan ook onaangetast.
- Uitgangspunt is het handhaven van de groene binnentuin als onderdeel van een museum van internationale allure. Daarnaast schrijft de opdracht voor dat de tuin niet bebouwd mag worden. In dit licht kiezen we ervoor de tuin volwaardig onderdeel te maken van de uitbreiding. We doen dit met **behoud van de monumentale elementen** en zonder toevoeging van bouwvolumes in de zones met uitzonderlijke erfgoedwaarde. Daarbij doen we ook voorstellen om in een volgende planfase ingrepen te doen in de omgeving waardoor de groene beleving van de tuin directer en intenser wordt. Zie ook hoofdstuk 1.5: ‘De Zoeklocaties’.

- De as vanaf de entree aan de Wapper wordt gepromoveerd tot het centrale onderdeel van de (bovengrondse) museale route. Daarmee worden de kansen van de tuin verzilverd. De taxusboom wordt als vanzelfsprekend behouden voor de tuin. Indien nodig worden componenten met historische waarde, tijdens de bouw tijdelijk opgeslagen. Na realisatie van de ondergrondse uitbreiding worden ze teruggeplaatst. Vervolgens wordt de tuin volledig teruggebracht in de oorspronkelijke vorm.
- In 1993 is de tuin opnieuw aangelegd als onderdeel van Antwerpen 93 Culturele Hoofdstad. Tijdens de aanleg zijn geen noemenswaardige archeologische vondsten gedaan. Daarmee achten wij het risico op bouwvertraging ten gevolge hier van beperkt tot afwezig.

Technieken

- Het ondergrondse Onthaal profiteert optimaal van de natuurlijke omstandigheden zoals de **daglichttoetreding**, hoge inertie, hoge luchtdichtheid en uitstekende thermische isolatie. De technieken zijn hierop afgestemd, ondersteunen de natuurlijke omstandigheden en dragen samen bij aan een optimale ontvangst-, verblijf- en werkomgeving.
- In onze visie hebben Rubenshuis, Rubenianum en Onthaal elk hun eigen techniekruimtes. De drie delen die samen de Rubenssite vormen kunnen daardoor onafhankelijk van elkaar functioneren, wat voordelen biedt met betrekking tot fasering, onderhoud en investeringen. Waar mogelijk maken ze gebruik van elkaars synergie.
- De nieuwe ondergrondse uitbreiding wordt uitgerust met een performant klimatisatiesysteem. Hiermee kan in de verschillende ruimten het gewenste thermisch comfort gerealiseerd worden. Vanwege het hoge beschikbare ventilatiedebiet vindt de klimatisatie in de Foyer plaats via lucht. Dit systeem kan snel reageren op veranderende behoeftes, zodat het **comfort** te allen tijde en op een energie-efficiënte wijze worden gegarandeerd.
- In de overige ruimtes wordt een lage temperatuurverwarming toegepast (vloerverwarming). Dit doen we met hygiënische ventilatie, wat samen zorgt voor een comfortabele warmte- of koude-afgifte. De regeling van luchtdebieten en waarborging van luchtkwaliteit gebeurt op basis van CO2-detectie. De relatieve vochtigheid wordt gemonitord en onder controle gehouden via hygroscopische warmtewielen.

Brandveiligheid

- Het Onthaal voldoet aan de eisen gesteld aan brandveiligheid. Een toelichting op het brandveiligheidsprincipe van het complex is hiernaast schematisch weergegeven.

Stabiliteit

- De kelderconstructie voor het ondergrondse Onthaal heeft een waterdichte constructie. De constructie wordt trillingvrij gerealiseerd. Hierdoor kunnen geen vervormingen optreden ter plaatse van het Rubenshuis, de portiek, het paviljoen en de overige (historische) bebouwing in de omgeving. De hoofdvorm van de kelderconstructie is op voldoende afstand van de fundering van de bestaande kelders geplaatst.
- Uitgangspunt is een ondergrondse betonconstructie, gerealiseerd in een open bouwput. Hierbij is het noodzakelijk om de bestaande tuin tijdelijk te verwijderen. Na realisatie van het Onthaal wordt de tuin volledig en exact teruggeplaatst. In ons ontwerp en binnen de kostenraming houden we rekening met de ‘verhuizing en terugplaatsing’. Ook qua planning is dit goed haalbaar.
- De open bouwput kan trillings- en zettingsvrij gerealiseerd worden met CSM-wanden en Jetgroutwanden. Een nadere toelichting op dit principe is hiernaast in beeld en schema’s weergegeven.
- Een alternatieve constructiemethode is de afzinkkelder, waarbij de kelderwanden op maaiveld worden gestort en vervolgens van binnenuit ontgraven. Hierdoor zakt de kelderbak als geheel langzaam de grond in. Deze vergelijkbare methode, is ook trillingsvrij en waterdicht en wordt veelvuldig toegepast, vooral in het buitenland. Hoewel deze methode waarschijnlijk leidt tot lagere bouwkosten, houdt ons ontwerp vooralsnog rekening met de openbouwputmethode en dus met de hoogste kosten.

Stedenbouwkundige randvoorwaarden en Socioculturele context

- Het Ruimtelijk uitvoeringsplan binnenstad (RUB) stelt dat bovengrondse en ondergrondse constructies niet zijn toegestaan in de tuin. Op zoek naar de best mogelijke oplossing voor de Rubenssite en de stad stellen wij voor hier toch van af te wijken, wellicht als onderdeel van de lopende actualisatie van het Strategisch Ruimtelijk Structuurplan Antwerpen. We worden gesterkt in ons standpunt doordat geen van de aangedragen zoeklocaties leidt tot een perfect passend antwoord op de vraag en de ambities van de stad, zoals nader toegelicht in hoofdstuk 1.5: ‘De Zoeklocaties’.
- Wij zijn ervan overtuigd dat een ondergronds Onthaal onder de bestaande tuin de **beste oplossing** is. Deze oplossing doet recht aan de historische entree, de gestelde ambities en het gestelde programma. Bovendien biedt het een kans om alle onderdelen van de site op een vanzelfsprekende wijze met elkaar te verbinden zonder bestaande kwaliteiten schade aan te doen. Voorts biedt een ondergrondse oplossing de mogelijkheid om ook op de drie zoeklocaties te kiezen voor invullingen die de stad en de Rubenssite optimaal versterken.
- Bij een keuze voor het Onthaal onder de tuin, dient zich in onze visie een grote kans aan voor de stad, de buurt en de Rubenssite zelf. Door de binnentuin een semipubliek karakter te geven, verrijken we de stad met een verrassende groene oase, toegankelijk voor omwonenden en bezoekers. Ook het semipublieke karakter van de Foyer beschouwen wij als een **programmatische verrijking** van de stad. Hier wordt het voor iedereen mogelijk om geïnspireerd te raken door Rubens en zijn relatie met Antwerpen en de barok.
- De keuze voor een onthaal onder de tuin biedt ook mogelijkheden voor andere ontwikkelingen op de drie gegeven zoeklocaties. Onze visie op de ontwikkeling van deze locaties aan de Wapper, Hopland en Kolveniersstraat worden verduidelijkt in hoofdstuk 1.5 ‘De Zoeklocaties’

Technieken

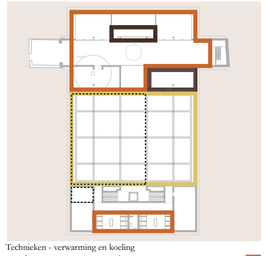
Technieken - verwarming en koeling
zone lage temperatuur verwarming
zone middels vloerverwarming en lucht koeling/verwarming
zone hoge temperatuur koeling /verarming
zone voor beo-veld onder vloerplaat

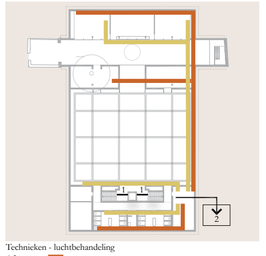

Technieken - luchtbehandeling
Afvoer
Toevoer
1 aanzuiging
2 afblaas in koekoek met condenshok

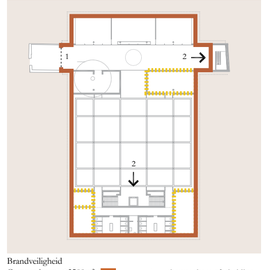

Brandveiligheid
Compartiment <2500m²
Subcompartiment EI60
1 beweegbare afscheiding
2 vluchtroute

Brandveiligheid

Het Onthaal voldoet aan de eisen gesteld aan brandveiligheid. De ondergrondse nieuwbouw wordt conform wetgeving als één compartiment opgevat. Binnen het compartiment zijn vanwege hun specifieke functie enkele subcompartimenten gedefinieerd. Twee vluchtwegen zijn bepaald. Beiden leiden direct naar buiten en voldoen aan de wettelijk gestelde eisen: breedte, richting en vluchtafstand. De eenlaagse organisatie van het nieuwe onthaal heeft door zijn open, overzichtelijke karakter als bijkomend voordeel dat vluchtroutes gemakkelijk te organiseren zijn.

Een tijdelijke vluchttrap (alleen fase I) waarborgt het vluchten naar twee onafhankelijke richtingen. Tevens valt extra daglicht door deze opening in het ondergrondse Onthaal. Bij een toekomstige ondergrondse aansluiting op het Rubenianum, kan deze vluchtroute in dat complex worden geïntegreerd en kan deze trap vervallen.

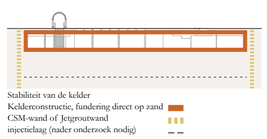
Stabiliteit van de kelder
Kelderconstructie, fundering direct op zand
CSM-wand of Jetgroutwand
injectielaag (nader onderzoek nodig)

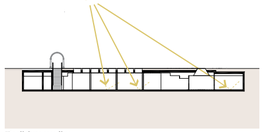
Daglichttoetreding

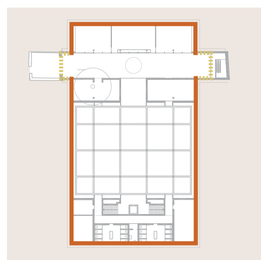
Stabiliteit van de kelder
CSM-wand of Jetgroutwand
Jetgroutwand

Stabiliteit van de kelder

De open bouwput kan trillings- en zettingsvrij gerealiseerd worden met CSM-wanden en Jetgroutwanden.
De grond wordt ter plaatse van de wand in situ gemengd met grout, Hierdoor ontstaat een grond- en waterkerend massief dat uitstekend als bouwputwand kan dienen. De wanden vormen een zeer stijf massief. Vervorming van de wanden na ontgraven van de bouwput, blijven daardoor klein.
De bouwputbodem wordt indien noodzakelijk drooggehouden van grondwater door de toepassing van een horizontale injectielaag. Dit zorgt dat weinig tot geen grondwateronttrekking plaatsvindt. De fundering van de betonconstructie bestaat uit een plaatfundering op zand. Deze bouwmethode is niet alleen trillingvrij en leidt tot een waterdichte kelderconstructie, maar is ook gangbaar. Veel aannemers zijn in staat de werkzaamheden uit te voeren.

Stabiliteit
CSM-wand

Stabiliteit
Jetgroutwand

1.4 HET VERVOLG

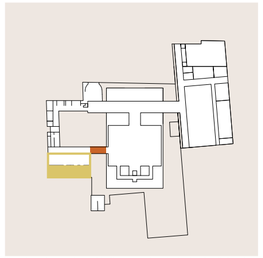

Tweede ondergrondse verbinding tussen het Onthaal en het Rubenshuis (bruin) De kelder van de techniekruimte wordt verplaatst, waar ruimte voor educatie wordt gereëerd in de opgeschoonde kelder. (geel)

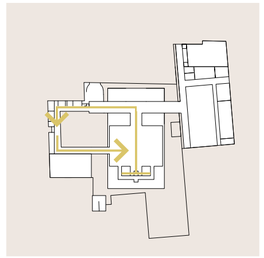

Nieuwe routing tussen het Rubenshuis en het Onthaal. Variaties op de bestaande routing zijn mogelijk.

‘In de toekomst sluiten Rubenianum en tentoonstellingsruimtes direct aan op het Onthaal’

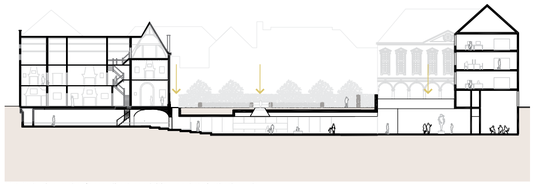

Het Rubenianum heeft een direct aansluiting op het Onthaal en de Galerij, met diverse daglicht momenten.

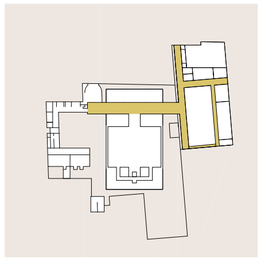

Nieuwe routing vanuit de Galerij naar het Rubenianum

Sheddak onder tuinmuur

Dubbelhoge bibliotheek

Lichte tentoonstellingsruimte

Bibliotheek en de documentatie van de collecties.

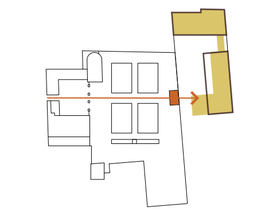

De aanpassing van de vorm (bruin) en de rust die de vereenvoudiging van materialisatie en kleur met zich mee brengt helpt de ervaring van de tuin als oase in de stad te vergroten

Een nieuw groen plein aan de Kolveniersstraat.
Entree voor personeel en laden & lossen.

Het Rubenshuis

- In fase II kan de bestaande kelder van het Rubenshuis verder worden opgeschoond en verdiept zodat een **representatieve ruimte** ontsaat ten behoeve van haar publieke functie. Door een uitbreiding van de kelder kan de techniekruimte van het Rubenshuis worden verplaatst ten behoeve van een tweede ondergrondse verbinding tussen Onthaal en Rubenshuis. De **bakstenen gewelven** dienen daarbij als oriëntatiepunt en markeren de overgang naar het Onthaal.
- De exacte locatie van deze tweede verbinding kan in overleg worden bepaald. Hier kan een extra traplift richting het museum ingepast worden. Tijdens de bouw van de eerste fase wordt rekening gehouden met een mogelijke tweede verbinding door het zetten van CSM-wanden ter plaatse van de toekomstige doorgang en is het plaatsen van een nieuwe verbinding een minimale ingreep.
- Met een tweede verbinding worden variaties op de bestaande meuseumroute mogelijk. Via de bestaande trap in de Italiaanse vleugel, komt de bezoeker terug in de kelder en uiteindelijk via de tweede ondergronds verbinding weer in de Foyer. Zo is een volledig **intern gesloten circuit** mogelijk, zonder kruisende paden van bezoekers. Het is zelfs mogelijk om de Rubenshuisvleugels apart te bereiken vanuit het Onthaal. Dit maakt **multifunctioneel en flexibel** gebruik mogelijk.
- De mogelijkheid bestaat de bestaande tentoonstellingsruimte voor tijdelijke exposities in het Rubenshuis permanent deel uit te laten maken van het museumparcours en daarmee de beleving van het Rubenshuis verder te vergroten. De in dat geval vaste tentoonstellingsruimte kan als alternatief wordenteruggebracht naar wat het ooit was: het private atelier van Rubens.
- Om de toegankelijkheid van het Rubenshuis zelf te verbeteren zien wij mogelijkheden tot het plaatsen van een rolstoeltoegankelijke (trap)lift vanuit de kelder naar de museale vertrekken. In overleg kan worden bepaald wat de optimale positie is voor deze lift.

De Hopland, de Wapper en de tuin

- De ingrepen die we voorstellen aan de overige locaties aan de Hopland, de Wapper en de omgeving van de tuin beschrijven we nader in het volgende hoofdstuk: ‘De Zoeklocaties’.

Het Rubenianum en de tentoonstellingsruimte

- In ons voorstel blijft het Rubenianum op de **huidige locatie** gevestigd. In de directe nabijheid er van, tussen het bestaande Rubenianum en nieuwe Onthaal, worden de nieuwe tentoonstellingsruimte en bibliotheek gerealiseerd. In het gebouw aan de Kolveniersstraat dat volledig wordt getransformeerd, worden kantoren, voorzieningen voor personeel en het depot gevestigd.
- In de toekomst kan het Rubenianum direct aangesloten worden op het Onthaal middels de Galerij. De kelder van het Rubenianum wordt daarbij verlaagd tot hetzelfde niveau als de ondergrondse uitbreiding. Vanuit de Galerij is de tentoonstellingsruimte waarneembaar als een lichte, hoge ruimte met een **eigen karakter**. Aan het andere einde is de bakstenen kelder van het Rubenshuis zichtbaar. De twee uiteinden hebben een verschillend karakter. Dit bevordert de **oriëntatie**.
- De Galerij staat in verbinding met een nieuwe corridor waarmee de nieuwe tentoonstellingsruimte, de polyvalente ruimte in het huidige monumentale bouwdeel en de personeelszone in het getransformeerde Rubenianum aan de Kolveniersstraat aan het nieuwe Onthaal worden gekoppeld.
- We brengen de nieuwe expositieruimte onder in een nieuw gebouwdeel. Hierdoor kan een **state-of-the-art expositieruimte** worden gerealiseerd die optimaal flexibel is en voldoet aan alle ruimtelijke, technische en programmatische eisen is. Door de expositieruimte te positioneren op de kop van de straat aan de kant van het Rubenianum, wordt de ruimte eenvoudig bereikbaar. De expositieruimte is los te gebruiken, als deel van een doorlopend museumparcours en als deel van het Rubenianum.
- Het dak van de tentoonstellingsruimte steekt boven het maaiveld uit maar is niet zichtbaar vanuit de tuin. Dat komt doordat het dak ruim onder het niveau van de historische tuinmuur tussen de tuin en het Rubenianum blijft. Sheddaken kunnen de tentoonstellingsruimte voorzien van diffuus daglicht.
- In het verlengde van de tentoonstellingsruimte aan de Kolveniersstraatzijde bevindt zich een dubbel hoge ruimte, waar de **bibliotheek en de documentatie van de collecties** is gevestigd, met zicht en daglicht naar buiten. Het depot is gesitueerd naast de tentoonstellingsruimte en beschikt over een goederenlift die aansluit op het plein.
- Het gebouw aan de Kolveniersstraat wordt getransformeerd tot een eenvoudig bakstenen volume. De aanpassing van de vorm en de rust die de vereenvoudiging van materialisatie en kleur met zich mee brengt helpt de ervaring van de tuin als **oase in de stad** te vergroten. De isolatiewaarde van de gevels worden tijdens de transformatie opgewaardeerd, met een comfortabel gebouw tot gevolg.
- Tussen het getransformeerde Rubenianum en de monumentale bestaande bebouwing wordt de bestaande glazen verbinding vervangen door een ondergrondse connectie. Hierdoor ontstaat ruimte voor een nieuw **groen plein** aan de Kolveniersstraat. Het plein doet dienst als ingang voor het personeel en voor het laden en lossen als aanvulling of vervanging op de bestaande logistieke toegang in het Rubenshuis. De polyvalente ruimte is eveneens toegankelijk vanaf dit plein.
- De personeelsingang met personeelsrefter, fietsenberging en afvalpunt bevinden zich op de begane grond. De overige drie lagen zijn verdeeld in twee zones. Aan de zijde van het Rubenshuis zijn werkplekken gesitueerd met uitzicht op de tuin. Aan de zijde van de Kolveniersstraat bevindt zich het depot. Hierdoor kan er een gesloten gevel, met enkele openingen, ontstaand aan de straatzijde. Zo beperken we geluidsoverlast vanaf de straat.
- In de transformatie van het Rubenianum worden voorzieningen getroffen om afval op te slaan. Aan het einde van de dag wordt het afval naar een centraal punt gebracht. In Fase II kan dit punt worden verlegd naar de logistieke toegang aan de Kolveniersstraat.
- De nieuwe logistieke toegang aan de Kolveniersstraat komt in onze visie zo dicht mogelijk bij de nieuwe tentoonstellingsruimten en depots te liggen (Fase II) en krijgt een mogelijkheid tot ‘insteken’. Daarmee is laden en lossen aan de Wapper niet langer nodig en wordt hinder als gevolg van laden en lossen tot een minimum beperkt. Kunstwerken leggen in de voorgestelde situatie bovendien een zo **kort mogelijke route** af in het complex.

Het Rubenianum en de tentoonstellingsruimte

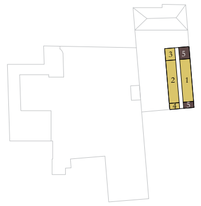

Laag 3

1 Depot R
2 Werkplekken directie R + directie RH + vergaderruimte
3 Vestiaire / sanitair / berging / afval
4 Quarantaineruimte
5 Trappenhuis

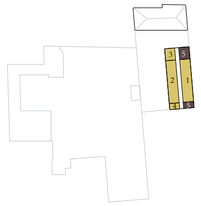

Laag 2

1 Depot R
2 Werkplekken staf R
3 Vestiaire / sanitair / berging / afval
4 Stille werkplekken
5 Trappenhuis

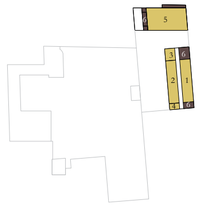

Laag 1

1 Depot R
2 Werkplekken staf R + Visiting researchers R
3 Vestiaire / sanitair / berging / afval
4 Stille werkplekken
5 Polyvalente ruimte
6 Trappenhuis

Laag 0

1 Refter met keuken
2 Vide naar bibliotheek en documentatie collecties
3 Fietsenstalling, vuil-en afvalberging
4 Tuin, terras en laden en lossen
5 Lichthof
6 Ingang workshop- en polyvalenteruimte
7 Workshopruimte
8 Trappenhuis
9 Trappenhuis met goederenlift

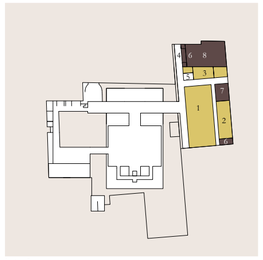

Laag -1

1 Tentoonstellingsruimte met daklicht
2 Bibliotheek en documentatie collecties
3 Depot, restauratieatelier, viewing facility en professionele keuken
4 Ingang workshop- en polyvalenteruimte
5 Lichthof
6 Trappenhuis
7 Trappenhuis met goederenlift
8 Techniek

Werkplekken met zicht op Rubenstuin

Referentiebeelden: sheddaken voorzien de tentoonstellingsruimte van daglicht.

Referentiebeelden: een tentoonstellingsruimte waarneembaar als een lichte, hoge ruimte met een eigen karakter.

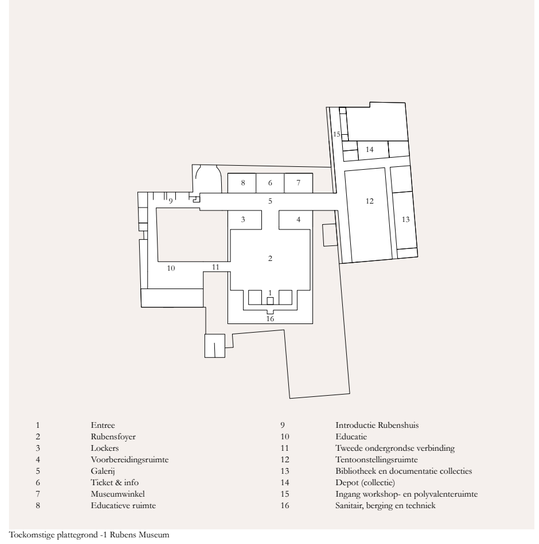

1 Entree
2 Rubensfoyer
3 Lockers
4 Voorbereidingsruimte
5 Galerij
6 Ticket & info
7 Museumwinkel
8 Educatieve ruimte
9 Introductie Rubenshuis
10 Educatie
11 Tweede ondergrondse verbinding
12 Tentoonstellingsruimte
13 Bibliotheek en documentatie collecties
14 Depot (collectie)
15 Ingang workshop- en polyvalenteruimte
16 Sanitair, berging en techniek

Toekomstige plattegrond -1 Rubens Museum

1.5 DE ZOEKLOCATIES

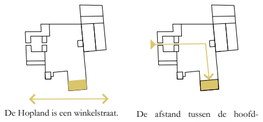

De Hopland is een winkelstraat.

De afstand tussen de hoofdtoegang en locatie is groot.

Verbinding met het Rubenshuis kan alleen 'buitenom'.

Slechts een deel van de tuin aan de Hopland heeft geen formele erfgoedwaarde: de ruimte voor een Onthaal is beperkt.

A: Locatie de Hopland B: Programma van Eisen

Zoals verbeeld in bovenstaande schema's, is het op de locatie 'Hopland' (A) niet mogelijk het programma centraal te stellen, zoals gevraagd in het Programma van Eisen (B).
Verklaring bij organisatieschema's
1. Onthaal
2. Rubenshuis / Rubenianum
3. Overige Rubenslocaties in de stad

Een invulling met een commerciele functie met daarboven appartementen is passend in de straatwand van de Hopland.

Een sobere achtergevel van de Hopland zorgt voor rustige achtergrond voor de tuin waardoor de focus volledig op de groene oase ligt.

'Alle locaties zijn geweldige plekken met enorme potentie voor de stad.'

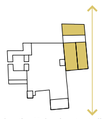

De locatie Kolveniersstraat ligt aan een steeg.

De afstand tussen de hoofdtoegang en locatie is groot.

Verbinding met het Rubenshuis kan alleen 'buitenom'.

Het bestaande Rubenianum heeft een gerafelde achterzijde en is nu een onrustige achtergrond voor het paviljoen.

A: Locatie Kolveniersstraat B: Programma van Eisen

Zoals verbeeld in bovenstaande schema's, is het op de locatie 'Kolveniersstraat' (A) niet mogelijk het programma centraal te stellen, zoals gevraagd in het Programma van Eisen (B).
Verklaring bij organisatieschema's
1. Onthaal
2. Rubenshuis / Rubenianum
3. Overige Rubenslocaties in de stad

Impressie: een verceenvoudigd volume van het Rubenianum (onder) zorgt voor een uniforme uitstraling achter het Tuinpaviljoen ten opzicht van de huidige situatie (boven).

Locatie 1: de Hopland

Observaties en analyse
De Hopland is een aantrekkelijke winkelstraat. Op de verdiepingen bevinden zich woningen met balkons. Het trottoir is relatief smal. Door de opening in de straatwand is de nieuwe Schouwburg vanuit de tuin goed waarneembaar. De afwijkende schaal en materialisatie van de nieuwe bebouwing zorgt vanuit de tuin voor een onrustig achtergrondbeeld. Uit bouwhistorisch onderzoek blijkt dat op de locatie aan Hopland verschillende gebouwen hebben gestaan. De in 1947 aan de tuin toegevoegde Ganzenweide heeft geen formele erfgoedwaarde. Het andere deel van de tuin beschikt over 'unieke representatieve **erfgoedwaarde en ensemblewaarde**'. De tuinmuur aan Hopland is een 'gevelrestant'. Tijdens de sloop is besloten het basement te behouden en in te zetten als tuinmuur. De muur is karakteristiek maar heeft in de huidige vorm geen overtuigende historische waarde. Bovendien zorgt de muur voor breuk in de totale gevelwand aan Hopland.

Het Onthaal aan Hopland?
De afstand tussen een Onthaal aan de Hopland en de vereiste hoofdtoegang aan de Wapper is relatief groot. Bezien vanuit de historische toegang ligt een Onthaal aan Hopland bovendien ietwat verscholen in de tuin. Een in de briefing geopperde hoofdentree aan de Hopland doet hierdoor geen recht aan de **historische hoofdtoegang** van het complex. Wanneer gekozen wordt voor een Onthaal aan Hopland, zal de routing tussen Onthaal, Rubenshuis en Rubenianum niet door de tuin maar buitenom moeten lopen. In het gepresenteerde organisatieschema is het Onthaal echter de **spil van het complex**. Een situering van het Onthaal aan Hopland kan een dergelijke rol in onze ogen nooit optimaal vervullen.

Conclusie
Wij vinden Hopland geen optimale locatie voor het Onthaal. Daarbij vragen we ons bovendien af of een museale functie passend is bij het karakter van Hopland: een straat die hoofdzakelijk uit commercie bestaat. Een winkel aan Hopland op de begane grond lijkt ons beter passend. We behouden de bestaande **karakteristieke tuinmuur** en maken daar achter een nieuw invulling. Boven de commercie op de begane grond is ruimte voor drie tot vier bouwlagen met twee tot drie appartementen per laag. We stellen daarbij voor alleen het deel van de tuin aan Hopland te bebouwen dat volgens het bouwhistorisch onderzoek geen erfgoedwaarde heeft. Het deel dat is aangemerkt als een plek met unieke representatieve erfgoedwaarde en ensemblewaarde blijft onderdeel van de tuin. De haag wordt aangepast. Deze loopt in ons voorstel ononderbroken door. Ook stellen we voor om de bestaande tuinmuur met een 'beperkte representatieve erfgoedwaarde' in de nieuwe bebouwing op te nemen. De rest van de (nieuwe) gevel sluit aan op de **belendende panden**. Zo herstellen we de historische straatwand aan Hopland. Vanuit de tuin neemt de nieuwe bebouwing het zicht op de Schouwburg voor een groot deel weg. De achterzijde van de nieuwbouw maken we van baksteen: rustig vormgegeven en in een passende steenkleur. Hierbij zoeken we **aansluiting bij de andere 'achterkanten'** die aan te tuin grenzen. De begane grond krijgt alleen aan de straatzijde gevelopeningen. Dit zorgt op maaiveld voor een rustige achtergrond vanuit de tuin. Zo komt de focus volledig op de groene oase te liggen.

Locatie 2: de Kolveniersstraat

Observaties en analyse
Het Kolveniershof stamt uit 1513 en is sindsdien meerdere malen verbouwd. Het Rubenianum is in 1978 gebouwd. Het gebouw uit 1513 is technisch niet meer geschikt voor de (beoogde) functie. Het gebouw uit 1978 is qua structuur nog goed. Daar staat tegenover dat de kelders lekken, installaties zijn afgeschreven, gevels slecht zijn geïsoleerd en de huidige indelingen niet passen bij het beoogde gebruik. Om bezoekersstromen goed te kunnen begeleiden en bezoekers een comfortabele entree te kunnen bieden is ruimte nodig. Dit wordt een lastige opgave aan de relatief **smalle Kolveniersstraat**. Komt bij dat de Kolveniersstraat, zeker in relatie tot de Wapper en Hopland, niet de gewenste allure heeft: men komt binnen via een steeg. Daarnaast bevindt de straat zich aan de spreekwoordelijke achterkant van de Rubenssite.

Het Onthaal aan de Kolveniersstraat?
Een Onthaal aan de Kolveniersstraat zorgt voor een grote afstand tussen het Onthaal en de historische hoofdtoegang. Bezoekers lopen via poort, koer en tuin eigenlijk het complex weer uit om daar het Onthaal te vinden. Dit is onlogisch en komt de **beleving** niet ten goede. Een Onthaal aan de Kolveniersstraat draagt verder niet bij aan een samenhangend complex waarin alle functies op een vanzelfsprekende wijze op elkaar zijn aangesloten. Verbindingen zullen buitenom moeten lopen en/of door de tuin. Zeker bij slecht weer zorgt dit niet voor het gewenste **comfort** voor de bezoekers.

Conclusie
We beschouwen de Kolveniersstraat als een suboptimale plek voor het Onthaal. Wel kan hier, in een getransformeerd gebouw, het Rubenianum gevestigd blijven. Ook kan hier op een logische plek de tentoonstellingsruimte worden gerealiseerd. Daarbij zien we **kansen voor een directe ondergrondse aansluiting** tussen (de kelder van) het Rubenianum en de andere onderdelen van de Rubenssite: de Galerij van het Onthaal.

Locatie 3: de Wapper

Observaties en analyse
De Wapper is een **cruciale link** tussen de Meir Keizerlei en de theaterbuurt. Bebouwing op de Wapper heeft gevolgen voor deze omliggende stedelijke ruimte en de loopstromen van het winkelend publiek. Uit bouwhistorisch onderzoek blijkt dat de Wapper bebouwd was tijdens de bouw van het Rubenshuis. De inkompoort van het Rubenshuis lag daarbij aan een kleine straat of steeg in plaats van aan de pleinachtige Wapper. De omvang van de tuin, als groene oase in de stad, moet door dit schaalverschil, extra verrassend zijn geweest. Verder constanteren we dat de Wapper er wat sleets uitziet. De openbare ruimte is toe aan een upgrade en herinrichting die de bestaande kwaliteiten beter uitsorteert en recht doet aan de rijke historie

Het Onthaal aan de Wapper?
De locatie ligt op het eerste gezicht gunstig ten opzichte van de historische hoofdtoegang van het complex. Een Onthaal aan de Wapper maakt het wel lastig om binnendoor (zonder jas) het Rubenshuis of Rubenianum te bereiken. Vanuit bezoekerscomfort is dat niet gewenst. Verder constateren we dat een Onthaal buiten het historische complex niet voldoet aan het model van de projectdefinitie (o.a. figuur Rubens in de Stad). Ook verwachten we dat een Onthaal op de Wapper voor een nodeloze knip zorgt op de **drukke route** tussen Meir Keizerlei en de theaterbuurt. Voorts is de ruimte voor een volume op de Wapper beperkt in relatie tot het gevraagde programma. Ook vinden we de afstand tussen een Onthaal aan de Wapper en het huidige Rubenianum fors. Tot slot is de relatie tussen een los gebouw en de historische entree van het Rubenshuis moeizaam gebleken, onder meer vanwege de kruisende loopstromen.

Conclusie
We raden af het Onthaal aan de Wapper te maken. De locatie levert onvoldoende voordelen op, zowel voor de stad als het Rubenshuis: het biedt geen duurzame oplossing. Het onbebouwd laten van de Wapper zorgt bovendien dat het **frontale zicht** op het Rubenshuis behouden blijft. Dit beschouwen wij als een kwaliteit. Wel zien we grote kansen voor een herinrichting van het nu wat sleets ogende plein. We stellen voor in de nieuwe inrichting de oorspronkelijke rooilijnen van de bebouwing (en het water) zichtbaar te maken. Dat kan door middel van een groef of zelfs via plaatselijke verhogingen of verlagingen op de Wapper. De **geschiedenis wordt de inspiratie** voor een nieuwe pleininrichting. De vernieuwde Wapper vertelt hiermee ook iets over Rubens en het Rubenshuis. Ook kan de poort tot de historische hoofdentree extra aangezet worden via een ingreep in de openbare ruimte. Tot slot zorgen we met een ingreep in de openbare ruimte voor een logische ruimtelijke sequentie: plein – steeg – binnenkoer – portiek en tuin.

Locatie 4: de tuin

Observaties en analyse
De tuin wordt omarmd door bebouwing en muren, waaronder het huis van Rubens. Roodbruine baksteen bepaalt hier het beeld. Dit zorgt voor een rustige achtergrond voor de tuin. Wel zijn er wat dissonanten: 1. Door het gat in de straatwand aan de Hopland dringt de Schouwburg zich op; 2. De achtergrond van het tuinpaviljoen – de huidige Rubenianumgevel – is onrustig; en 3. Een oranje dakopbouw aan de noordzijde van de tuin verstoort het beeld. Verder constateren we dat de tuin met grote regelmaat is verbouwd, bebouwd of heraangelegd. De laatste grote ingreep stat daarbij uit 1993.

Het Onthaal onder de tuin?
De tuin ligt centraal in het complex en dient zich op vanzelfsprekende wijze aan als locatie voor het Onthaal. Op deze plek wordt het mogelijk de ambitie letterlijk te bouwen: **het Onthaal als hub** tussen de bouwdelen. Door het Onthaal ondergronds te realiseren blijft de tuin volledig intact.

Conclusie
We zien kansen om in fase II het intieme karakter van de tuin verder te versterken. Zo stellen we voor, indien in de toekomst aan Hopland gebouwd wordt, deze bebouwing (ook) in roodbruine baksteen te realiseren in ook hier een rustige achtergrond voor de tuin (zie: locatie Hopland). Verder stellen we voor om bij een transformatie van het Rubenianum de achtergevel te vereenvoudigen zodat alle aandacht uit kan gaan naar de tuin en het tuinpaviljoen (zie: locatie Kolveniersstraat). Tot slot stellen wij voor in overleg te treden met de buren over de kleur van de dakopbouw. De optelsom van deze maatregelen zorgt voor een **versterking van de monumentale groene oase**.
Bovenal concluderen wij dat de tuin als alternatieve zoeklocatie veruit de beste kansen biedt voor de realisatie van het Onthaal. Natuurlijk bouwen we daarbij met respect voor de tuin en behoud van de unieke beleving en kwaliteiten. We kiezen daarom voor een ondergrondse oplossing met eerbied voor alle erfgoedwaarde en de groene oase, die daarnaast op vanzelfsprekende wijze het Rubenshuis en het Rubenianum ontsluit. Hiermee kunnen we optimaal voldoen aan **de wensen en ambities van de opdrachtgever en gebruikers**, nu en in de toekomst. Bovendien maken we de tuin zo tot een volwaardig onderdeel van de museale beleving, startend bij de historische entree aan de Wapper. Als ware gasten van Rubens volgen de bezoekers daar de zichtas richting de tuin. Ze proeven de unieke sfeer en ontdekken de prachtig geïntegreerde entree onder de pergola. Daar dalen de bezoekers af richting het Onthaal waar ze worden geconfronteerd met alle aspecten Rubens' wereld in het Rubens Experience Centre: de inspirerende sleutel tot het Rubenshuis, het Rubenianum, Rubens' Antwerpen en Rubens' barok. Kortom: tot een vernieuwd Rubensmuseum.

A: Locatie de Wapper B: Programma van Eisen

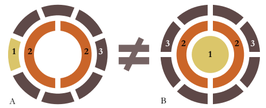

Zoals verbeeld in bovenstaande schema's, is het op de locatie 'de Wapper' (A) niet mogelijk het programma centraal te stellen, zoals gevraagd in het Programma van Eisen (B).
Verklaring bij organisatieschema's
1. Onthaal
2. Rubenshuis / Rubenianum
3. Overige Rubenslocaties in de stad

De kruisende loopstromen aan de Wapper.

Tussen de locatie en Rubenianum bevindt zich een grote afstand.

We stellen voor in de nieuwe bestrating de belijning van de oorspronkelijke bebouwing (en het water) zichtbaar te maken.

De huidige versleten bestrating aan de Wapper

'We kiezen voor een ondergrondse oplossing met eerbied voor alle erfgoedwaarde en de groene oase'

Door ruimte te scheppen op de Wapper wordt het weer mogelijk de voorgevel van het complex in zijn geheel te herkennen.

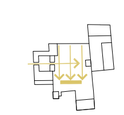

Entree tot het complex volgt het bestaande assenstelsel.

De randen van de tuin worden vereenvoudigd.

A: Locatie Tuin B: Programma van Eisen

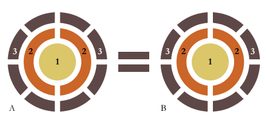

Zoals verbeeld in bovenstaande schema's, is het onthaal bij de locatie 'Tuin' (A) centraal gesteld. Een een-op-een vertaling van het Programma van Eisen (B).

Verklaring bij organisatieschema's
1. Onthaal
2. Rubenshuis / Rubenianum
3. Overige Rubenslocaties in de stad

Door een ondergrondse verbinding worden alle onderdelen écht verbonden.

Het museum krijgt een centrale vestiaire, met interne verbindingen.

Impressie: Subtiele aanpassingen aan de omgeving van de tuin, zoals aan de oranje dakopbouw (boven), zorgen voor een rustige uniforme achtergrond voor de tuin en benadrukken zo het idee van een groene oase in de stad (onder).